

„Nejdeš sám! Nejdeš sama!“

Postní duchovní obnova v roce 2016 s obrazem od Jana Paula
z cyklu „Biblické krajiny“, obraz č. 8 *Křížová cesta*.

Boží slovo:

Mk 15, 15 – 25

Tu Pilát, aby vyhověl zástupu, propustil jim Barabáše; Ježíše dal zbičovat a vydal ho, aby byl ukřižován. Vojáci ho odvedli do místodržitelského dvora a svolali celou setninu. Navlékli mu purpurový plášť, upletli trnovou korunu, vsadili mu ji na hlavu a začali ho zdravit: „Buď zdrav, židovský králi!“ Bili ho po hlavě holí, plivali na něj, klekali na kolena a padali před ním na zem. Když se mu dost naposmívali, svlékli mu purpurový plášť a oblékli ho zase do jeho šatů. Pak ho vedli ven, aby ho ukřižovali. Cestou přinutili nějakého Šimona z Kyrény, otce Alexandrova a Rufova, který šel z venkova, aby mu nesl kříž. A přivedli ho na místo zvané Golgota, což v překladu znamená ‚Lebka‘. Dávali mu víno okořeněné myrhou; on je však nepřijal. Ukřižovali ho a rozdělili si jeho šaty; losovali o ně, co si kdo vezme. Bylo devět hodin, když ho ukřižovali.

Lk 23,26 – 36

Když (Ježíše) odváděli, zastavili nějakého Šimona z Kyrény, který šel z pole, a vložili na něho kříž, aby jej nesl za Ježíšem. Za ním šel veliký zástup lidu; ženy nad ním nařikaly a oplakávaly ho. Ježíš se k nim obrátil a řekl: „Dcery jeruzalémské, nade mnou neplačte! Plačte nad sebou a nad svými dětmi; hle, přicházejí dny, kdy budou říkat: ‚Blaze neplodným, blaze těm, které nikdy nerodily a nekojily!‘ Tehdy řeknou horám: ‚Padněte na nás, a pahrbkům: Přikryjte nás!‘ Neboť děje-li se toto se zeleným stromem, co se stane se suchým?“ Spolu s ním byli vedeni na smrt ještě dva zločinci. Když přišli na místo, které se nazývá Lebka, ukřižovali jej i ty zločince, jednoho po jeho pravici a druhého po levici. Ježíš řekl: „Otče, odpusť jim, vždyť nevědí, co činí.“ O jeho šaty se rozdělili losem. Lid stál a díval se. Členové rady se mu vysmívali a říkali: „Jiné zachránil, ať zachráni sám sebe, je-li Mesiáš, ten vyvolený Boží.“ Posmívali se mu i vojáci; chodili k němu, podávali mu ocet a říkali: „Když jsi židovský král, zachraň sám sebe.“ Nad ním byl nápis: „Toto je král Židů.“

Promluva:

Cítím se někdy sám – sama? Na co jsem, byl jsem, v životě sám? Jak překonávám samotu? Množstvím práce, lidí, drogou...? Na plakátek jsem vybral výřez tohoto obrazu, kde je vidět jen jedna postava. Ještě k tomu je na okraji. Pocit samoty, který vytrhuje ze vztahů a souvislostí. Vedle něj na obraze stojí mnoho dalších lidí. Je takový pocit, prožitek samoty vůbec k něčemu dobrý?

Důvod lidské samoty

Když člověk zhřeší, zůstane sám. Opustí Boha, lásku, společenství, rozhodne se jednat na vlastní pěst a bez ohledu na ostatní. Sám sebe hříchem vyloučí. Nebo je vyloučen hříchem jiných. Na obraze to připomínají červené tony na obloze. Dokonce i světlo dopadající na záda skupiny lidí je plné červené – rudých vzpomínek a výčitek. Rozštěp oblohy připomíná meč archanděla, kterým vyhnal lidi z ráje. Kdy já se cítím sám, sama? Čeho je to důsledek?

Samota na křížové cestě – vnější a vnitřní

Ježíš jde na Golgotu a vleče s sebou mučící nástroj. Nese jej sám. Kolem něj je však spousta lidí: vojáci, lůza, další zločinci, kněží a služebníci chrámu. Mezi nimi vyniká Šimon z Kyrény, kterého přinutili, aby mu pomohl s křížem. Také ženy nad ním naříkaly, projevovaly soucit. Tradice církve pak mluví o konkrétních jménech: Veronika, Maria. Mezi mnoha lidmi, kteří mu ubližovali, nebo byli lhostejní, se našli i tací, kteří byli schopni se ho zastat a nabídnout alespoň nějakou pomoc! Byl tedy Ježíš sám? Fyzicky ne. Cítil se opuštěn, na kříži to sám říká slovy Žalmu 22 „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“ Vnímá ten nepoměr mezi sympatizanty a odpůrci. Snad v davu bylo víc těch, kteří by za jiných okolností stáli za Ježíšem, ale v této chvíli toho nebyli schopni. Má se na ně zlobit? Jsou v životě chvíle, kdy nám nikdo ani nemůže pomoci, musíme to vybojovat sami. Jsou to např. chvíle pokušení, kdy bojujeme ve svém srdci. Jsou to chvíle životních rozhodnutí, které za nás nikdo jiný neudělá. Jsou to chvíle nemoci, kterou za nás nikdo neodtrpí. Jak to ale zvládnout?

Samota od lidí, samota s Bohem

Ježíš kráčí **s křížem před lidem** – teologicky i na tomto obraze. Jde první, proráží cestu zpět do nebe. Lidé, kteří ho mohli donedávna obdivovat, podporovat, klanět se mu, jsou daleko za ním, nebo někde úplně daleko. Je sám, ale ne úplně. První v řadě nejde Pilát, ani velekněz Kaifáš, nebo jiní, kdo Krista tupili. Ti se drží zpátky, v pohodlí, v bezpečí, ve svém strachu. Jenom s křížem je možné prorazit temnoty! Jenom s křížem je možné jít vstříc životu. Jenom Kristův kříž ukazuje správný směr cesty života!

Ježíšova postava, také kříž a dokonce i cesta před ním, je **ozářena světlem**. Toto světlo ukazuje Boží doprovázení, přítomnost, společnost a podporu. Několikrát už nemohl dál. Přesto na Golgotu došel. Není to důkaz Boží pomoci? Když byl ukřižován, odehrálo se na tom místě hned několik dalších znamení Boží přítomnosti: vojáci losovali o jeho šaty tak, jak bylo předpověděno; obloha se zatměla; ve chvíli smrti Ježíš mocně vydechl = znamení Božího Ducha; setník uvěřil a vyznal to nahlas; lidé pak odcházeli z hory a bili se do prsou na znamení své hříšnosti. Osamocený od lidí, zahrnutý Boží láskou. „Utrpení je důkaz, že nás Bůh miluje“, říká sv. Faustyna Kowalská.

Mohl by Ježíš zemřít za nás za všeobecného jásohu, provolávání slávy, potlesku a gratulací? Nemyslitelné! **Ježíš, shrbený pod tíhou kříže**, pod tíhou všech našich hříchů, trpí celou dobu – od Poslední večeře až do konce. Ten kříž je větší, než je možno lidskými silami unést. Mohl jej zvednout jedině s Boží silou a odvahou. Nikdo jiný by to nedokázal. Nikdo nedokáže božský úkol zvládnout pouze lidskými silami. Naše umdlévání pod úkoly svého povolání, těžké situace, nepřátelství svého okolí... tyto kříže nás ohýbají. Jsme shrbení pod křížem, jako Ježíš. Otec mu

dával vnitřní jistotu a sílu, že koná to, co má, a že je to důležité. To ho posilovalo, aby šel dál. ~ To, co ohýbá mě, před čím se hrbím, je to kříž a těžký úkol? Možná to také nepocítuji, ale Bůh pro mě má vnitřní posilu, abych zvládl jít dál.

Chvíle samoty s Bohem si Ježíš prožil v modlitbě, naposledy v Getsemanské zahradě. Jistě se modlil i mezi postupnými soudními úkony. Modlil se celou cestu s křížem, i když jeho slova nebyla artikulovaná, kromě několika známých vět. Modlil se nesením kříže. Nebylo snad jeho urputné zápolení s těžkým dřevem po ulicích města za všeobecného posměchu, pohrdání a mnoha ran tou nejtěžší modlitbou a projevem odvahy a lásky k Bohu? Ježíšova křížová cesta září, protože nejde za trest, ale z lásky. ~ Modlitbou většinou myslíme ústní odříkávání zbožných slov, proseb atd. Co má však dělat člověk nemocný nebo v nějaké těžké životní situaci, který nedokáže vyslovovat modlitby? Možná ani není schopen myslet na modlitbu, jak mu je zle? Pokud touží se modlit, pokud aspoň pohlédne na Boha, na Krista, tak jako lotr po pravici, jeho utrpení se rázem stává mnohem hlubší modlitbou, než slova. Začíná se podobat Kristu, který osamocený, v úzkostech, ponížení a utrpení, vleče kříž na kopec, a žádná sova modlitby mu nepřinášejí útěchu.

Ježíšova **cesta stoupá vzhůru**. Zároveň to vypadá, jako by průvod šel po Zeměkouli. Ano, fyzicky musel jít nejdřív trochu skopce k bráně a potom do kopce na Golgotu. Převýšení z Jerusalema na popravčí horu bylo pár desítek metrů. Ježíš však nekráčí jen na malý pahorek, ale kráčí do středu Země. Jakoby chtěl ten kříž postavit do zemské osy, aby se od nynějška vše točilo kolem něj. Od té doby se kříže staví na milionech míst na Zemi: na křížovatkách, na kopcích, u cest, na věžích kostelů, lidé si ho věší na krk... Kříž se stává pevným bodem Země. ~ epizoda s Matkou Markétou a Donem Boskem: Pohled na kříž dal matce pochopit, čeho se má držet.

Ježíš má **kříž ne na ramenou, ale naopak před sebou**: brání mu v chůzi, je nepraktický, je nelogický. Přesto jej bere a snaží se jít dál. Nestará se, co na to řeknou ostatní. Je si jistý tím, co dělá. Kříž, mučící nástroj, zároveň září. Není jen hrůzným nástrojem, ale posvátnou věcí, která bude další tisíce let a celou věčnost připomínat velkou Boží lásku, která se toho dne projevila. ~ V Olomouci, v podzemí kaple sv. Jana Sarkandra, stojí původní mučící nástroj, na kterém týrali tohoto zbožného kněze. Je to velmi působivé, silné, až hrozivé. Toto místo však nechali ozdobit krásným kostelem a s mnoha uměleckými díly (i ze současnosti od Otmara Olivy), slouží se zde mše svatá. Je to místo nepřehlédnutelné (i když skryté v uličkách), je třeba se tu zastavit a přemýšlet. Proč ho mučili a kdo? Jak to dokázal vydržet, takže i zmučený se modlil breviář a listy otáčel jazykem? Onen dřevěný stroj dobře zakonzervovali restaurátoři. Je potřeba, aby zůstal na památku, jako memento, jako věc zářící nikoliv krásou z lidského pohledu, ale silou lásky k Bohu a k pravdě, kterou Sarkander měl až do konce. Nemám doma také nějaký „mučící nástroj“? Něco, čím mi bylo ublíženo, ale s Boží pomocí jsem to vydržel?

Na obraze **kolem sebe nemá ani vojáky**. To proto, že šel dobrovolně, šel by i bez donucení, nesnažil se utéct. ~ Jak se já stavím k povinnostem, nepříjemným situacím, svým křížům? Utíkám, co můžu, musí mě k tomu donutit, nebo dokážu jako Kristus i bez donucení jít se svými těžkostmi dál?

Závěr

Na křížové cestě nešel Ježíš sám. Zhlédli jsme mnoho lidí, kteří byli kolem, a především Boží posilu, která byla s ním. Na své křížové cestě života nejdu ani já sám, ani ty nejdeš sama. Nejsou to však jen lidé, kteří mě mohou povzbudit a pomoci, jako Ježíše Šimon z Kyrény či Maria s Veronikou. Je to především Boží posila, kterou dostávám v těch nejčernějších chvílích. Dává hodnotu i nelogickým a zlým věcem, které se mi stávají, protože v lásce dostává všechno hodnotu a smysl. Moje kříže mě připodobňují Kristu. A o to mi doufám v životě jde.

Amen.

V Pardubicích dne 26.2.2016

P.Ondřej Matula SDB